

روشنای
انتشارات

مطالعه‌ی موردی
بن‌درد بلم

روایت‌های خاموش زنان از جامعه

www.ketab.ir

روشنای اندیشه

۲۴

آسیه اسمعیلی فرد

سرشناسه: اسمعیلی فرد، آسیه، ۱۳۶۸.

عنوان و نام پدید آور: روایت‌های خاموش زنان از جامعه

آسیه اسمعیلی فرد.

مشخصات نشر: بندرعباس، نشر سمت روشن کلمه، ۱۴۰۲

مشخصات ظاهری: ۱۹۰ ص. ۱۴/۵ در ۲۱/۵ س. م.

فروست: روشنای اندیشه: ۲۴.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۱۹۶-۱۴-۵

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

نام‌اشت: کتابنامه.

موضوع: زنان -- ایران -- وضع اجتماعی -- نمونه پژوهی

Women -- Iran -- Social conditions -- Case studies

موضوع: بندر دیلم -- وضع اجتماعی -- نمونه پژوهی

Bandar Deylam (Iran) -- Social conditions -- Case studies

رده بندی کنگره: HQ۱۷۳۵-۲

رده بندی دیویی: ۳۰۵-۴۲۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۶۴۶۰۰

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

روایت

انتشارات

نویسنده: آسیه اسمعیلی فرد

ناشر: سمت روشن کلمه

مدیر مسئول: یداله شهرجو

مدیر اجرایی: هانا زارعی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۱۹۶-۱۴-۵

صفحه آرا: مهشید دانشیان

طراح جلد: صدیقه غلامی

چاپ اول: زمستان ۱۴۰۲

چاپ و صحافی: ایرانیان

شمارگان: ۳۰۰ نسخه

قیمت: ۱۱۰/۰۰۰ تومان

بندرعباس، چهارراه فاطمیه، خیابان شریعتی شمالی، کوچه جاودان ۴.

پشت کلینیک دندانپزشکی مهرگان، ساختمان پارسا، طبقه دوم

۰۷۶۳۲۲۱۰۵۱۷ - ۰۹۱۷۳۶۵۷۰۵۰

Samtroshan@gmail.com

instagram.com/samt_roshan

www.samteroshan.com

حق چاپ محفوظ است

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار
۱۱	مقدمه
۱۳	فصل اول: دولت و جامعه مدنی
۴۷	فصل دوم: دموکراسی و جامعه مدنی
۶۵	فصل سوم: جامعه مدنی مجازی
۸۳	فصل چهارم: انقلاب خاموش
۱۱۵	فصل پنجم: بازاندیشی سیاسی
۱۴۵	فصل ششم: ناجنبش اجتماعی
۱۶۹	فصل هفتم: معنای خانه‌داری

پیشگفتار

کتاب حاضر، نتیجه یک دهه پژوهش علمی از حیات نگارنده می‌باشد که به صورت میدانی در جریان مصاحبه با کنشگران محلی جامعه دیلم در حوزه باتوان حاصل شده است. روایت‌هایی زنانه از سپهر مدنی جامعه، انقلاب خاموش نوجوانان، بازاندیشی سیاسی زنان، ناچنبش اجتماعی، جامعه مدنی مجازی، نسبت دموکراسی و جامعه‌ی مدنی و معنای خانه‌داری.

تلاش شده تا پیوند نظریه و عمل در جای جای تحقیق حس شود. بدین صورت که در هر فصل پس از بررسی مفاهیم نظری به پژوهش و تحلیل میدانی پرداخته شده است. پژوهش حاضر کیفی است و با روش پدیدارشناسی انجام شده است.

پدیدارشناسی^۱ جنبشی فلسفی و در عین حال راهبردی پژوهشی است که به بررسی مستقیم پدیده‌ها و توصیف آنها به همان صورتی که آگاهانه تجربه می‌شوند، فارغ از هر نظریه‌ای در مورد توضیحات علی آنها و تا حد امکان رها از انگاره‌ها و تصورات آزمایش نشده مدنظر قرار می‌دهد. پدیدارشناسی به زبان ساده به دریافت جوهر و ماهیت اطلاق می‌شود و هرچند که زمینه‌های پیدایش آن را تا دوران افلاطون و ارسطو می‌توان ردیابی کرد، به عنوان راهبردی برای تحقیق در علوم اجتماعی توسط آدموند هوسرل در نیمه اول قرن بیستم مطرح گردیده است (حریری، ۱۳۸۵: ۱۰۲).

1. Phenomenological

واژه پدیدارشناسی ابتدا توسط الریش سونمن (۱۹۵۴) برای تأکید بر "یادداشت توصیفی از تجربه ذهنی بی واسطه آن طور که گزارش شده است" به کار رفت. آنچه وجه مشترک رهیافت‌های پدیدارشناسی و پدیدارنگاری است تمرکز مشترک بر کاوش در این باره است که انسان‌ها چگونه به تجربه‌های خود معنا بخشیده و آنها را هم به طور فردی و هم به شکل جمعی به آگاهی تبدیل می‌کنند (محمدپور، ۱۳۹۲: ۲۶۲). یکی از اصول محوری روش‌شناسی پدیدارشناسی توصیه به محققان جهت ترک عادت‌های پیشین اندیشه است. به این معنا که محقق باید ذهنیت عادت یافته گذشته خود را در خلال درک پدیدارشناسی پدیده‌ها رها کرده و از هر گونه تصور قالبی یا پیش‌داوری متعارف پرهیز کند. از این رو در این فلسفه بر بازگشت به مشاهده ناب نخستین تأکید می‌شود. مشاهده ناب نخستین به معنای درک یک پدیده به اتکای درون‌ملیه و ذات آن پدیده است، گویی که محقق پیش‌تر در زمینه آن هیچ اندیشه و قضاوتی نداشته است (همان: ۲۶۳).

از این رویکرد می‌توان به دو نکته ضمنی روش‌شناختی اشاره کرد: نکته نخست آن است که آنچه مهم است دانسته شود تجربه انسان‌ها و تفسیرهایشان از آن تجربه‌هاست. نکته دوم که صبغه روش‌شناختی بیشتری دارد آن است که تنها شیوه‌ای که ما از طریق آن می‌توانیم تجربه شخص دیگر را بشناسیم، تجربه کردن آن توسط خود ما یا به قول شلر یک رابطه‌ی شهودی نسبت به اشیاست. (همان: ۲۶۴). اومری (۱۹۸۳) نیز می‌پرسد: روش پدیدارشناسی چیست؟ ... روش پدیدارشناسی "فن {حیله‌ی} ساختن اشیایی است که معانی آنها به نظر روشن و بی‌معناست و سپس کشف آنچه به آنها معنا می‌بخشد (همان: ۲۶۶).

در این پژوهش از تکنیک مصاحبه نیمه سازمان یافته استفاده می‌شود تا بتوان ضمن ادراک عمیق معنای مورد نظر، یک چارچوب کلی برای باز کردن گفت‌وگویی دو طرفه و جلوگیری از دور شدن از روال جاری موضوعی ایجاد شود. از جمله ویژگی‌های این مصاحبه این است که «محتوای نظریه‌ی شخصی در طول مصاحبه بازسازی می‌شود.

راهنمای مصاحبه به چند موضوع مختلف اشاره دارد. هر یک از این موضوعات با طرح یک سؤال باز مطرح می‌شوند» (فلیک، ۱۳۹۱: ۱۷۳).

جامعه آماری مورد مطالعه، دختران و زنان ۱۷ تا ۷۱ فعال در انجمن‌های اجتماعی، خانه‌دار و شاغل، کاندیدهای شورای شهر و... ساکن در بندر دیلم هستند که در سپهر مدنی این شهر زندگی می‌کنند. نمونه‌گیری به صورت ترکیبی از نمونه گلوله برفی و هدفمند از بین طیف گوناگون زنان با دغدغه‌ها و موقعیت‌های اجتماعی مختلف، حاصل شده است. عمدتاً بعد از مصاحبه تلفنی با ۱۵-۱۰ نفر از آنها، محقق به اشباع نظری رسیده است. بنا به اخلاق تحقیق، هویت مصاحبه‌شوندگان گمنام مانده، به حریم آنها احترام گذاشته شده و از هر گونه پنهان‌کاری یا فریب پرهیز شده است. به طوری که افرادی که تمایلی به مصاحبه نداشتند بدون هیچگونه اصرار یا فشاری مورد احترام واقع شدند. داده‌های گردآوری شده در جریان مصاحبه بعد از ثبت شدن، رمزگذاری و مقوله‌بندی شده و به صورت رمزگذاری مضمونی مورد تحلیل قرار گرفتند. روش تحقیق کیفی و عمدتاً به صورت پدیدارشناسی صورت گرفته است و نتایج در کدهای اصلی و فرعی مقوله‌بندی شده‌اند.